

De dynamiek van kwetsbare wijken

Jeroen van der Velden

Vakkennisbijeenkomst Leefbaarheid - Project Loopbaan

Zaanstad | 5 november 2019

Inhoud

1. Leefbaarheid in Nederland?
2. Hoe ontwikkelen corporatiewijken zich?
3. Waarom ontwikkelen ze zich op deze manier?
4. Wat kunnen corporaties hieraan doen?

Inhoud

1. Leefbaarheid in Nederland?
2. Hoe ontwikkelen corporatiewijken zich?
3. Waarom ontwikkelen ze zich op deze manier?
4. Wat kunnen corporaties hieraan doen?

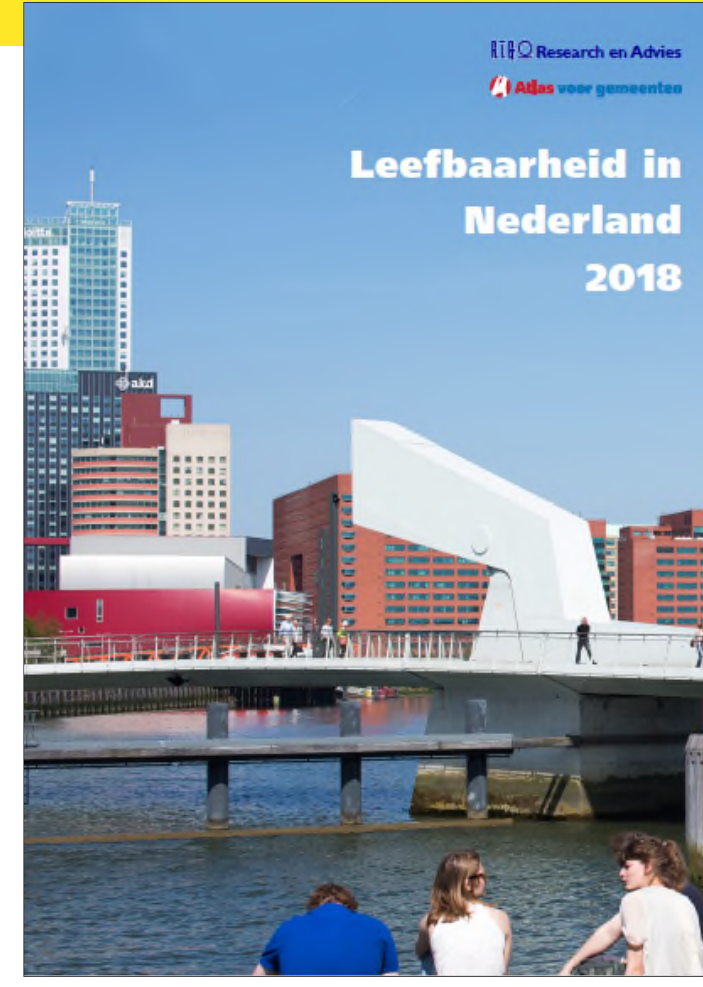
Hoe staan de kwetsbare wijken ervoor?

2017

2018

2019

Hoe staan de kwetsbare wijken ervoor?

Kwetsbare wijken in beeld

Matthijs Uyterlinde en Jeroen van der Velden (Plaform31)

2017

1. *Kwantitatieve analyse*: leefbaarheidsontwikkeling in ruim 130 stadswijken:
  - 56 prioriteitswijken (Kamp, 2003)
  - 40 Krachtwijken (Vogelaar, 2007)
  - 37 Pluswijken (Ministerie van WWI, 2010)
2. *Kwalitatieve verdieping*: case studies (interviews) van 12 wijken in middelgrote steden, ter duiding en verdieping.

Hoe staan de kwetsbare wijken ervoor?

Kwetsbare wijken in beeld

Matthijs Uyterlinde en Jeroen van der Velden (Piaform31)

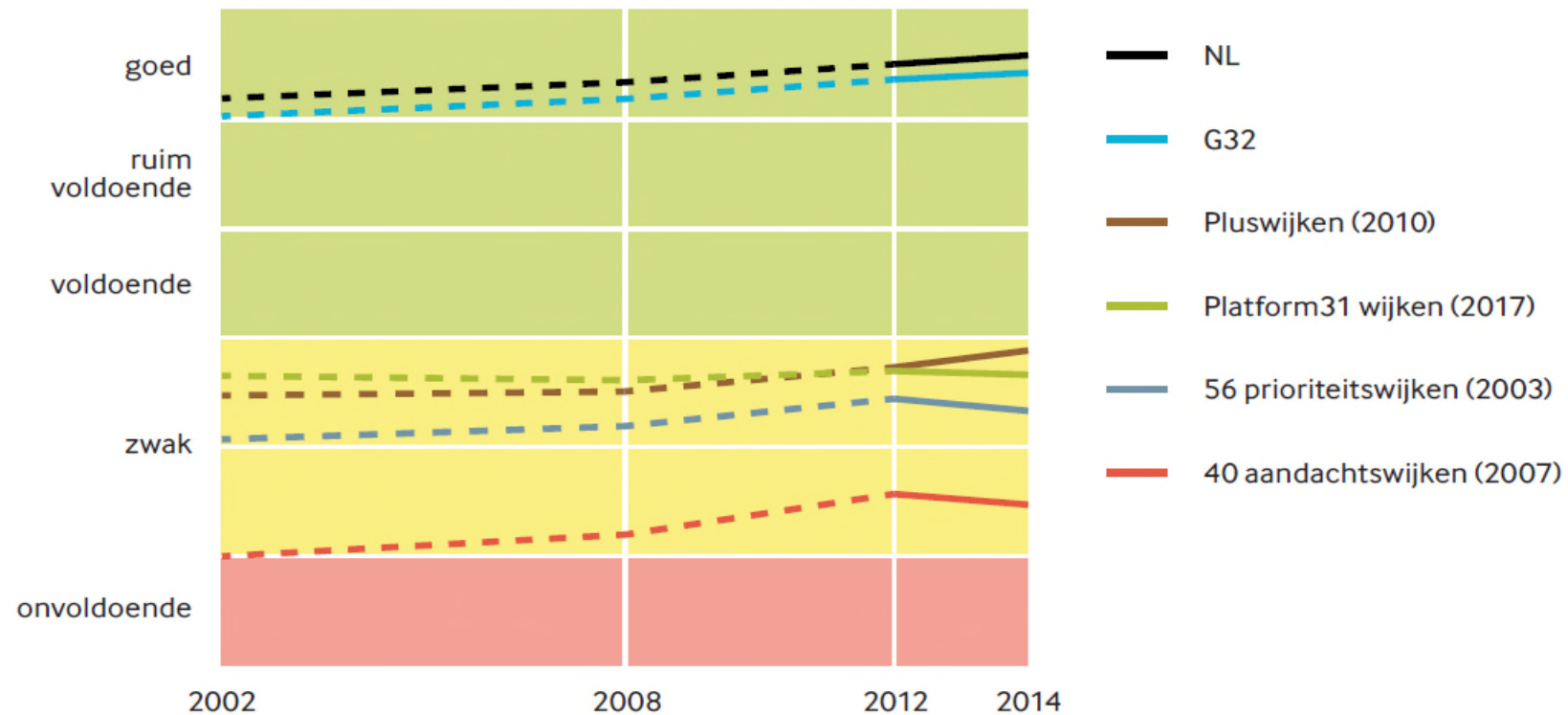
2017

1. *Kwantitatieve analyse*: leefbaarheidsontwikkeling in ruim 130 stadswijken:

- 56 prioriteitswijken (Kamp, 2003)
- 40 Krachtwijken (Vogelaar, 2007)
- 37 Pluswijken (Ministerie van WWI, 2010)

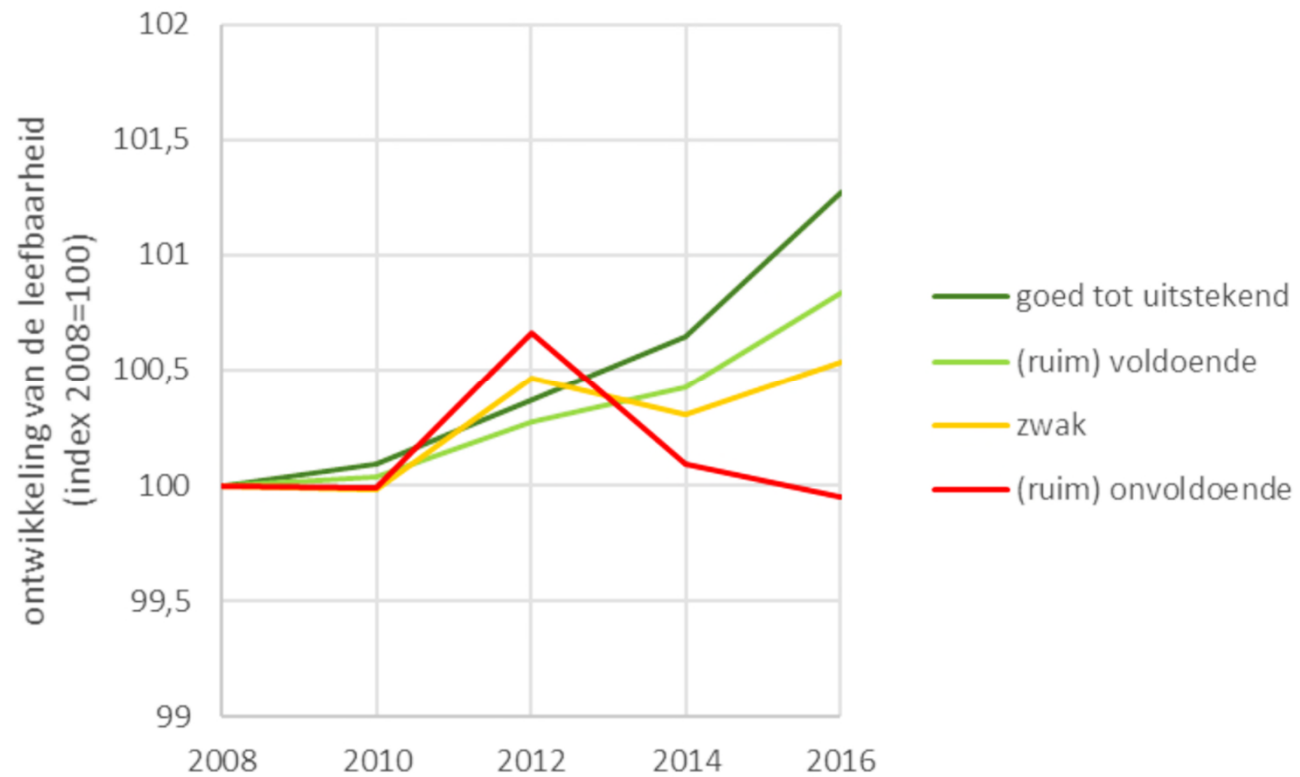

Leefbaarheid kwetsbare wijken blijft achter

Stand en ontwikkeling Leefbaarometer 2002-2014 (*Kwetsbare wijken in beeld*, Platform31, 2017)

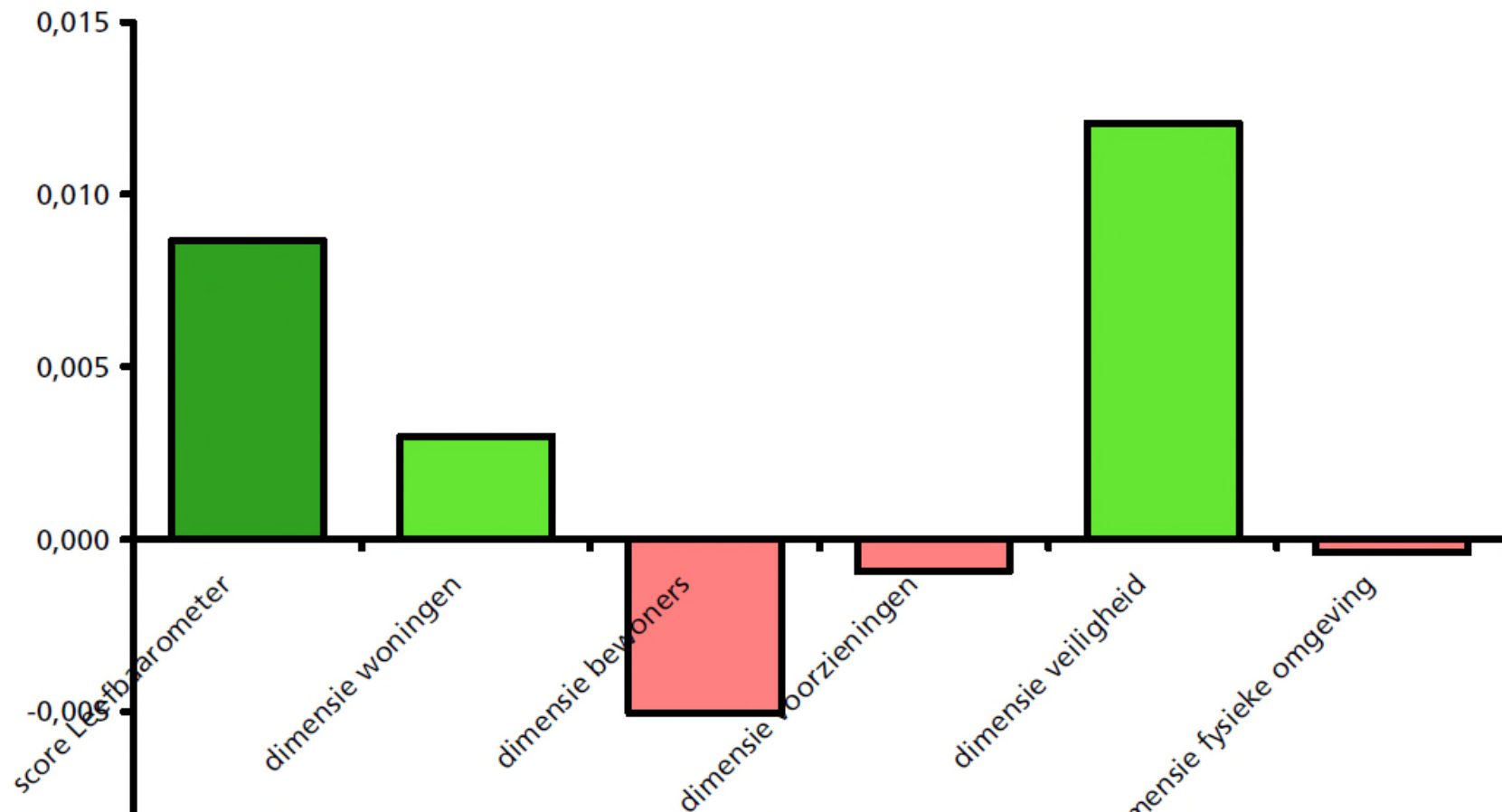
Toenemende verschillen in leefbaarheid

Bron: *Veerkracht in het corporatiebezit*, RIGO (2018); data Leefbaarometer 2008-2016

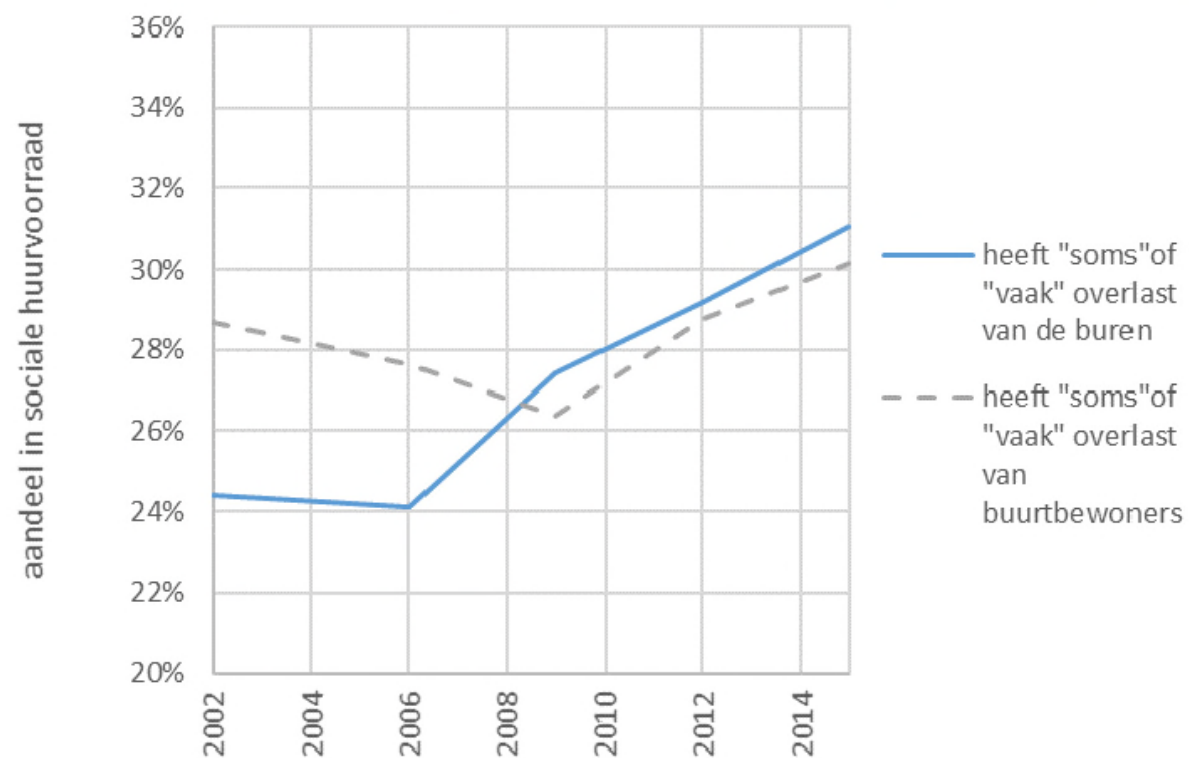
Waarom gemiddelde verbetering leefbaarheid?

Figuur 2.3 Bijdrage per dimensie aan de ontwikkeling van de score op de Leefbaarometer, Nederland totaal, 2012-2014

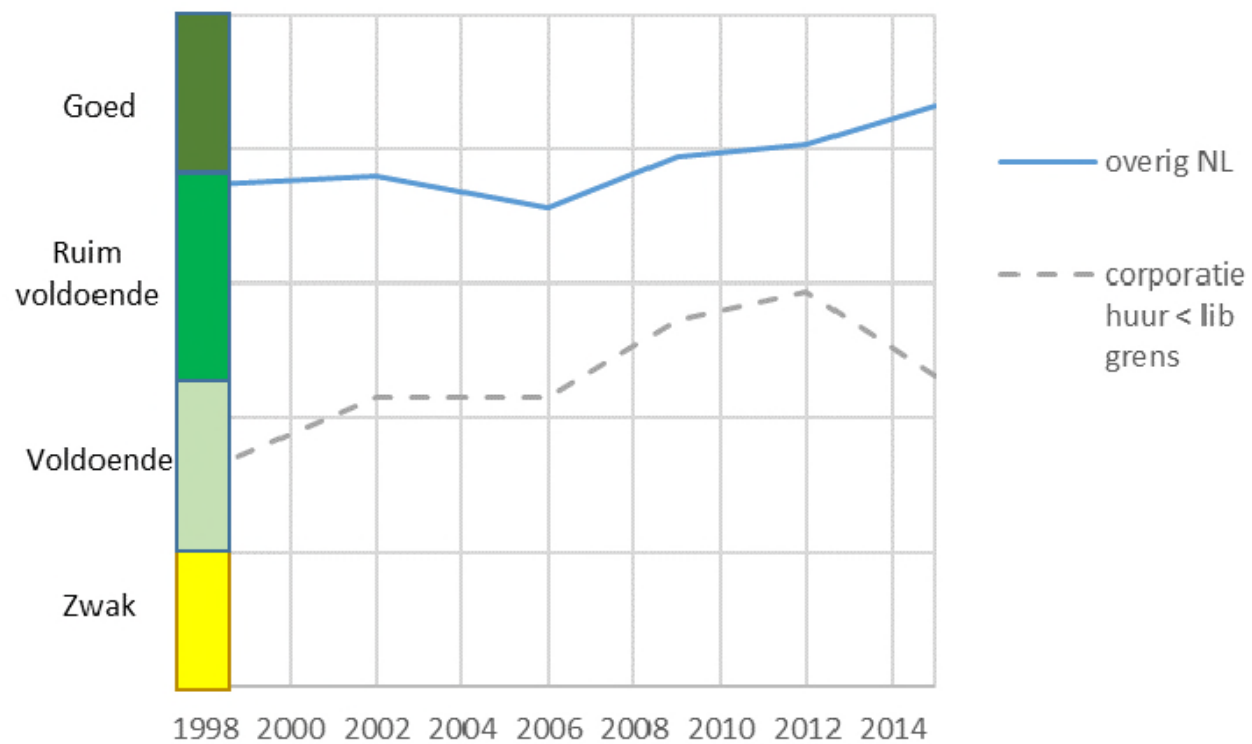
Leefbaarheidsontwikkeling in corporatiebezit

figuur 2-5 Ontwikkeling overlast van buren en buurtgenoten in sociale huurwoningen

Bron: *Veerkracht in het corporatiebezit*, RIGO (2018); data Leefbaarometer 2008-2016

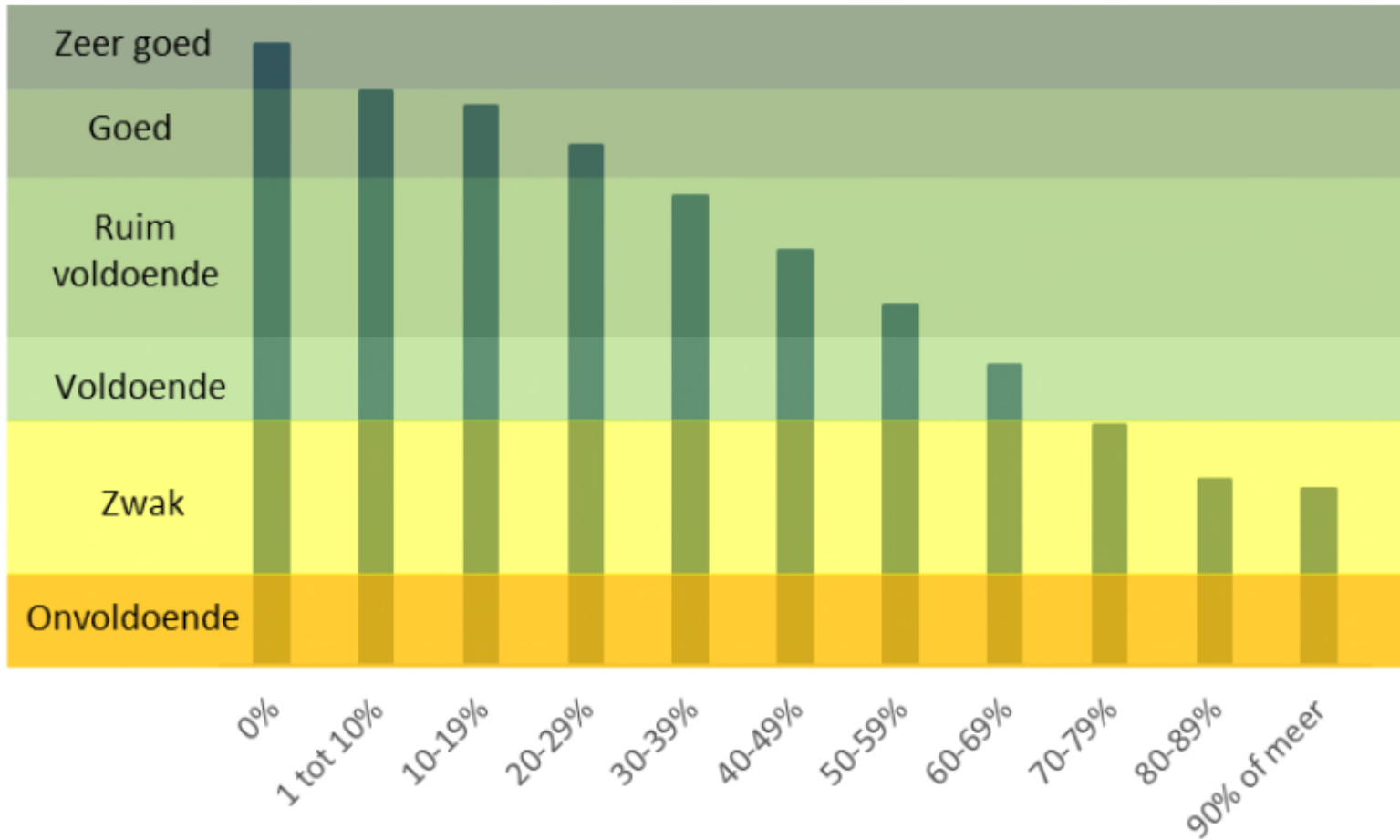
figuur 2-4 Ontwikkeling score Leefbaarometer voor sociale huurwoningen en overig Nederland

Bron: WBO/WoON, Leefbaarometer

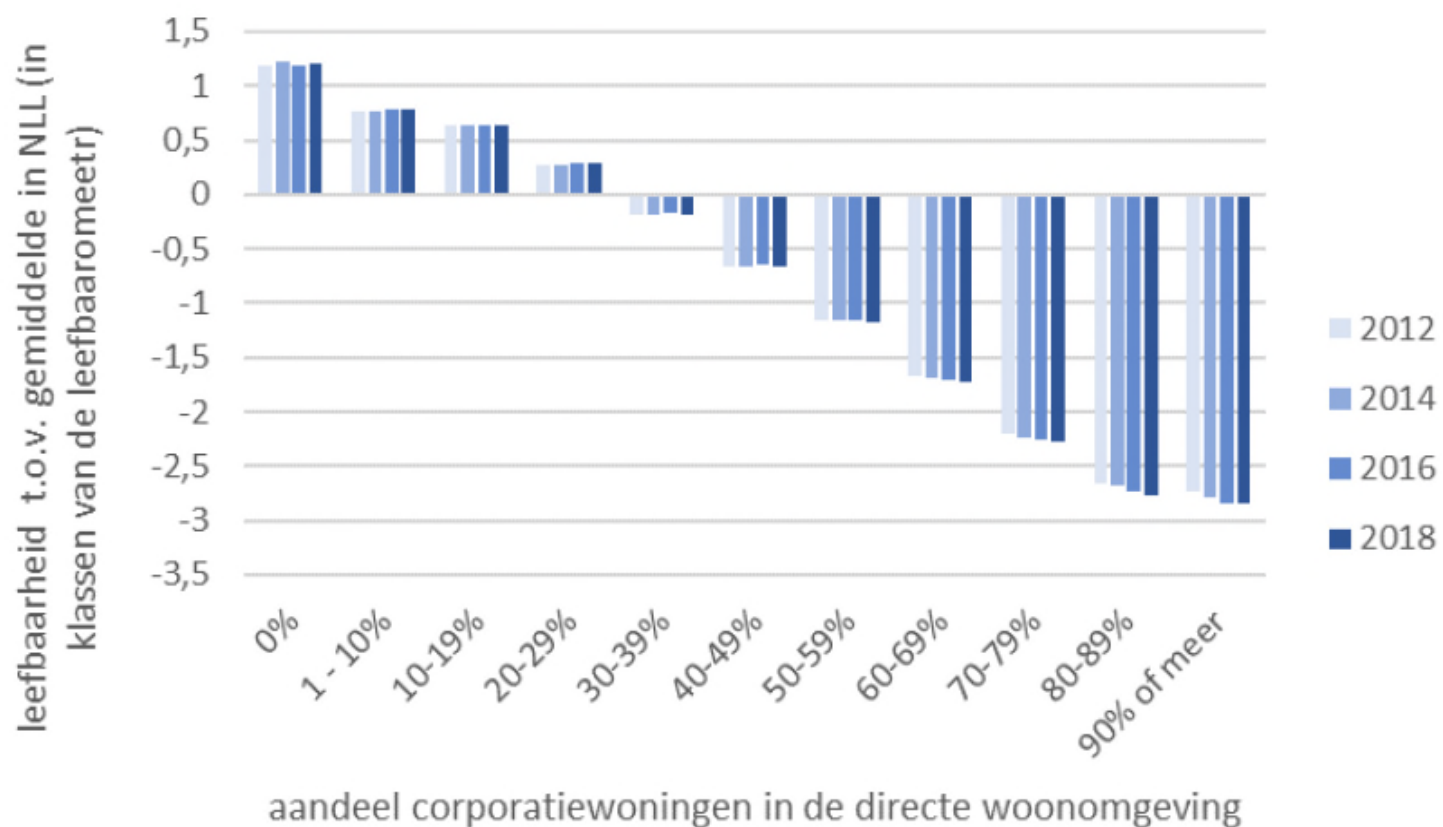
Bron: Leefbaarheid in Nederland 2018 – Rigo/ Atlas 2019

Figuur 5.1 Leefbaarheid (2018) naar aandeel corporatiewoningen in de directe woonomgeving

Bron: Leefbaarheid in Nederland 2018 – Rigo/ Atlas 2019

Figuur 5.2 Leefbaarheid (2012-2018) ten opzichte van het gemiddelde in Nederland naar
aandeel corporatiewoningen in de directe woonomgeving

Bron: Leefbaarheid in Nederland 2018 – Rigo/ Atlas 2019

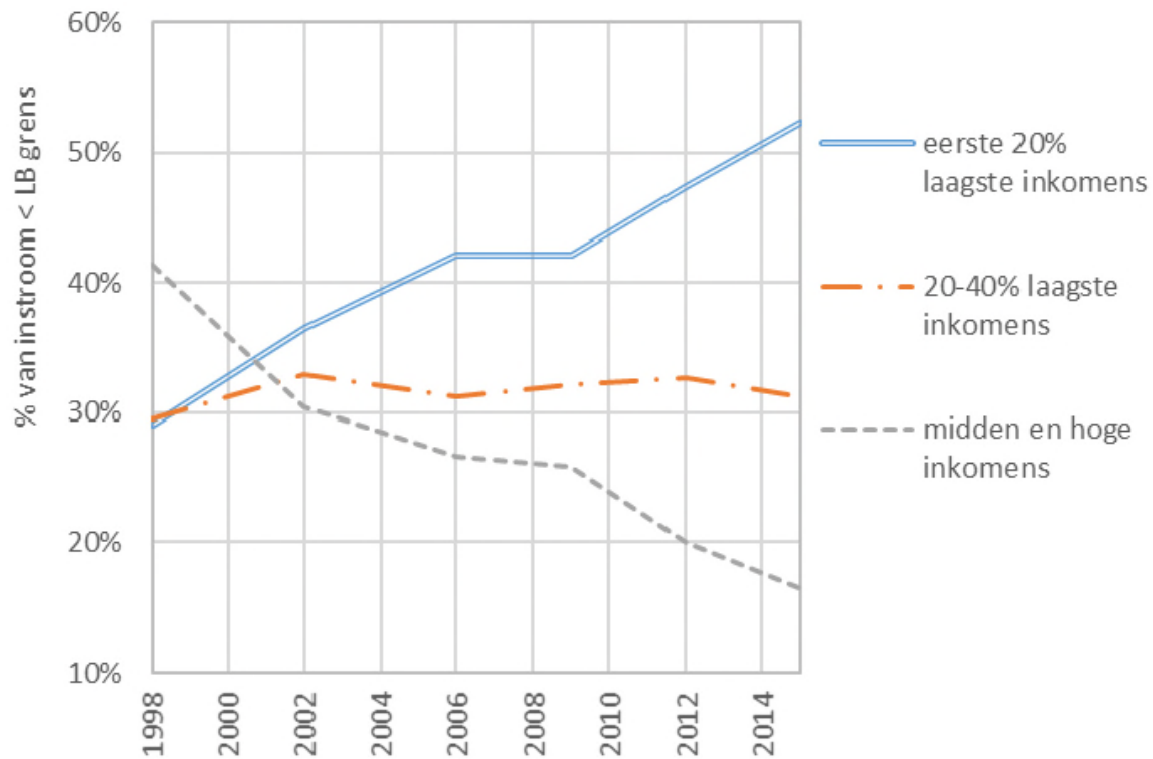
Inhoud

1. Leefbaarheid in Nederland?
2. Hoe ontwikkelen corporatiewijken zich?
3. Waarom ontwikkelen ze zich op deze manier?
4. Wat kunnen corporaties hieraan doen?

Toename instroom laagste inkomens?

figuur 2-1 Instroom in de sociale huurvoorraad, naar inkomen

Bron: WBO/WoON

- Relatieve toename instroom
- Geen absolute toename

Toename instroom laagste inkomens?

- Afname sociale woningvoorraad – met 500.000 = 20% (sinds 1998)
- Toenemende concentratie sociale woningvoorraad
- Uitstroom hoge en middeninkomens
- 2011 Nieuwe Europese regels
- 2016 Passend toewijzen

Gevolg: toenemende concentratie lage inkomens sociale huursector

Toename kwetsbaarheid bewoners?

Ja!: want 'automatisch' toenemende concentraties:

- lage inkomens
- minder betaald werk

Verder:

- Snellere vergrijzing – minder gezond
- Aandeel specifieke groepen (WoonZorgwijzer 2016):
  - Licht verstandelijke beperking
  - Psychische kwetsbaarheid

Hoe staan de kwetsbare wijken ervoor?

Kwetsbare wijken in beeld

Matthijs Uyterlinde en Jeroen van der Velden (Plaform31)

2017

1. *Kwantitatieve analyse*: leefbaarheidsontwikkeling in ruim 130 stadswijken:
  - 56 prioriteitswijken (Kamp, 2003)
  - 40 Krachtwijken (Vogelaar, 2007)
  - 37 Pluswijken (Ministerie van WWI, 2010)
2. *Kwalitatieve verdieping*: case studies (interviews) van 12 wijken in middelgrote steden, ter duiding en verdieping.

Hoe staan de kwetsbare wijken ervoor?

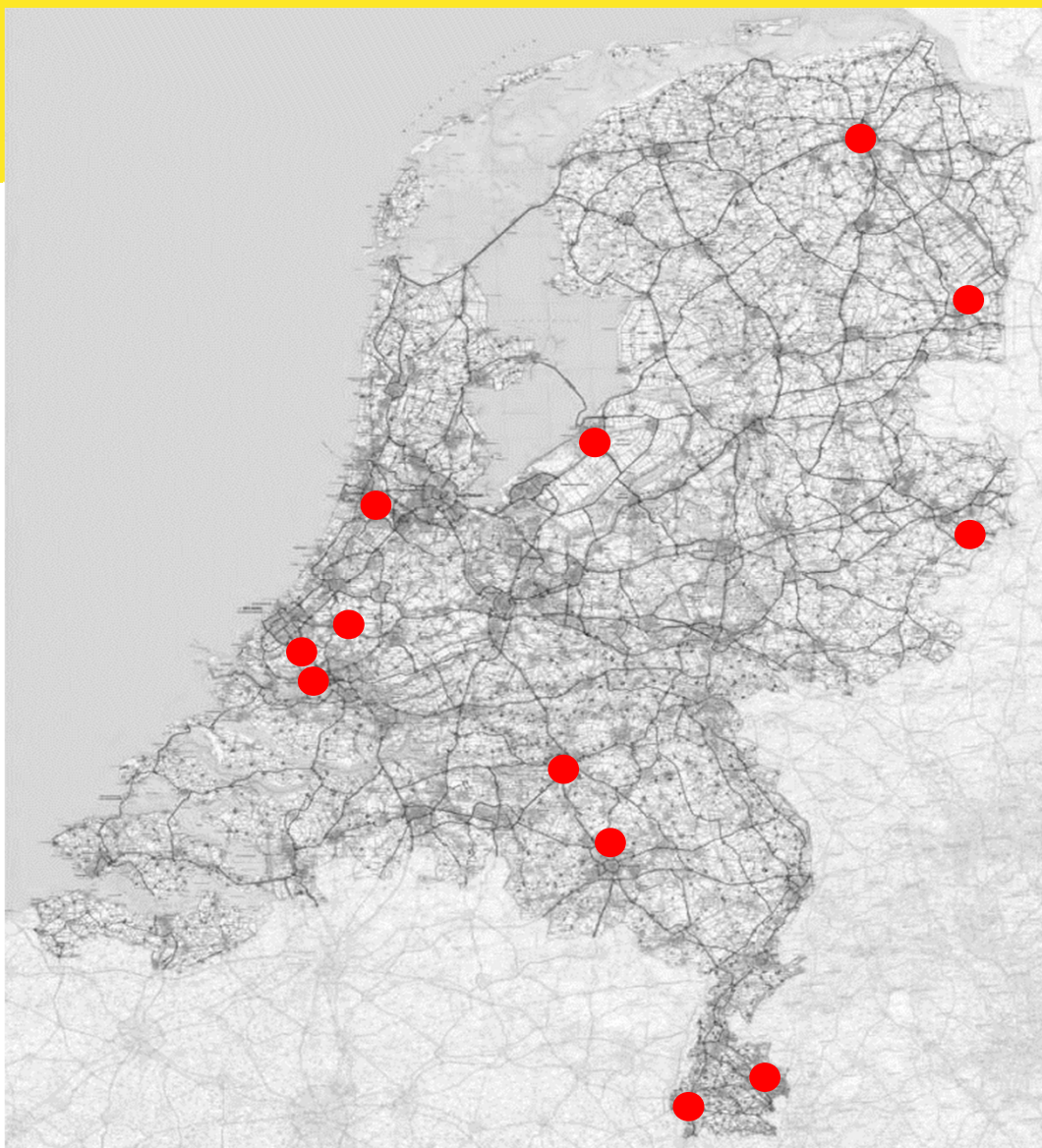
Kwetsbare wijken in beeld

Matthijs Uyterlinde en Jeroen van der Velden (Piaform31)

2017

2. *Kwalitatieve verdieping*: case studies (interviews) van 12 wijken in middelgrote steden, ter duiding en verdieping.

Wijk	Inwoners
1. Selwerd (Groningen)	6.425
2. Angelslo (Emmen)	7.845
3. Jol/Galjoen (Lelystad)	6.785
4. Meerwijk (Haarlem)	7.795
5. Dolphia (Enschede)	580
6. Meerzicht (Zoetermeer)	15.600
7. Buitenhof (Delft)	13.850
8. Schiedam-Oost (Schiedam)	11.140
9. Gestelse buurt (Den Bosch)	1.250
10. Jagershoef (Eindhoven)	3.563
11. Kerkrade-West (Kerkrade)	14.720
12. Mariaberg (Maastricht)	4.990

Twaalf wijkanalyses: Toenemende druk op het sociaal domein

- Toename van complexe problematiek
- Instroom kwetsbare mensen
- Grenzen aan 'eigen kracht'
- Bezuinigingen op 'ontmoeting'
- Corporatie- en zorgsector weten elkaar beperkt te vinden
- Gemeentelijke regierol nog zwak.

Twaalf wijkanalyses: Fysieke vernieuwing in wijken stilgevallen

- De gemengde wijk staat onder druk
- Marktpartijen melden zich nauwelijks in kwetsbare wijken
- Kwaliteit van de particuliere voorraad in veel wijken zorgelijk
- Verduurzaming nieuwe motor

Hoe staan de kwetsbare wijken ervoor? Conclusies

Kwetsbare wijken in beeld

Matthijs Uyterlinde en Jeroen van der Velden (Platform31)

- Leefbaarheid in NL de lift, maar niet in kwetsbare wijken
- Stagnatie door beëindiging rijksbeleid, economische crisis, decentralisaties, nieuwe Woningwet
- Gemeenten & corporaties minder inzet op kwetsbare wijken - markt stapt niet in het gat
- Waar is de gemengde wijk?: concentratie en segregatie dreigt
- Problemen niet in verhouding met huidige aanpak
- Energietransitie biedt kans

Inhoud

1. Leefbaarheid in Nederland?
2. Hoe ontwikkelen corporatiewijken zich?
3. Waarom ontwikkelen ze zich op deze manier?
4. Wat kunnen corporaties hieraan doen?

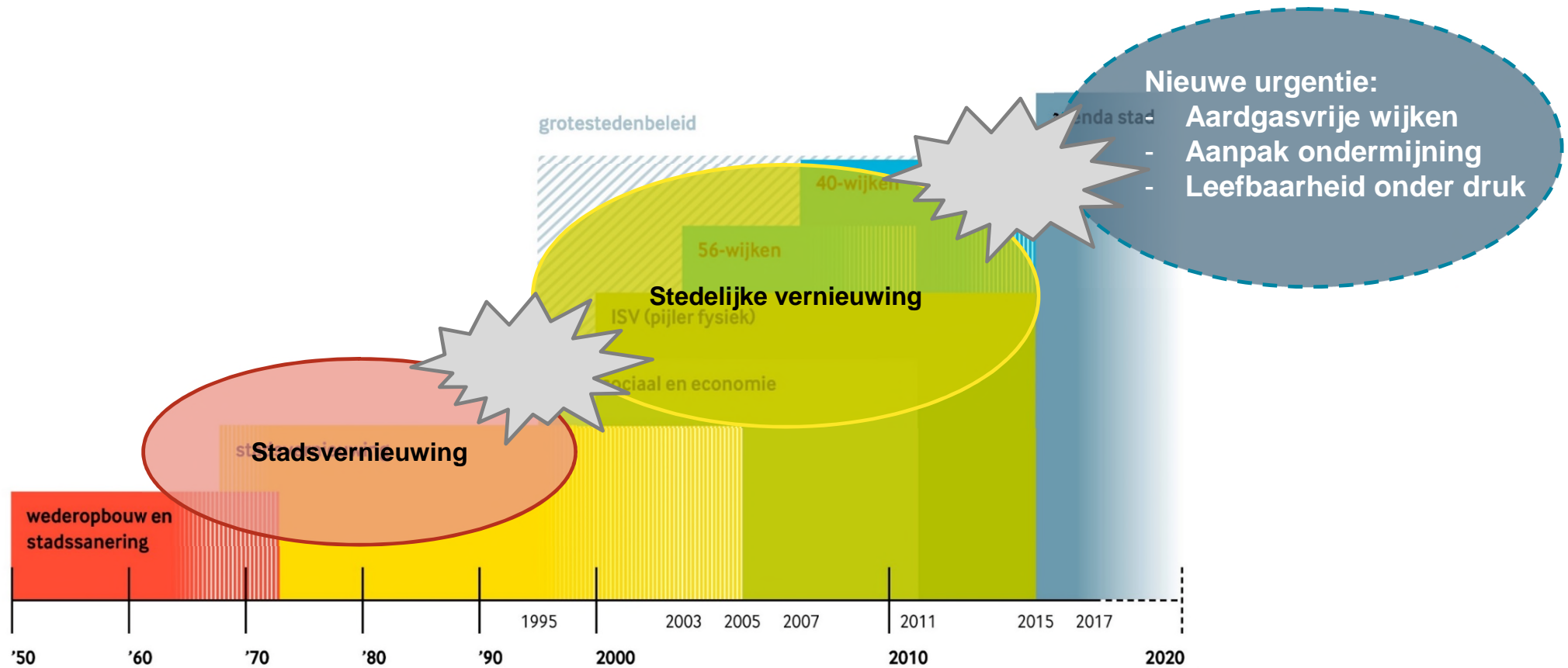

Oplossingsrichtingen

- Differentiatie van de woningvoorraad – gespiegeld bouwen
- Meer inzet op sociale cohesie in de buurt – ook door corporaties
- Sturen op de instroom & spreiding uitstroom
- Afspraken stevigere ambulante begeleiding & buurtvoorzieningen

Aan de vooravond van een nieuwe wijkaanpak?

Uitdagingen voor nieuwe buurtaanpak

- Landelijk en lokaal op zoek naar nieuw elan
- Gedeelde visie op de ontwikkeling van wijken
- Nieuwe vormen van samenwerking
- Doorbreek sectorale schotten
- Sociale cement in buurt borgen
- Burgerkracht en eigen initiatief realistisch & richten
- Lange adem!

Meer informatie?

Jeroen.vandervelden@platform31.nl
www.platform31.nl/publicaties

